

Максимовича Эдуарда Адамовича (младший сержант, уроженец Смоленщины), Олешека Антона Антоновича ухаживают местные жители.

Заключение. Работа по разминированию и сбору трофейного и отечественного оружия в районах, освобожденных от немецкой оккупации, имела первостепенное значение для республики, от которой зависело скорейшее восстановление довоенного уровня сельскохозяйственного производства. Разминирование территорий военными инженерно-саперными частями затруднялось по причине военных действий по освобождению Беларуси, в связи с чем к этой работе привлекалось мирное население из числа членов Осоавиахима, в частности, молодежь допризывного возраста. К сожалению, и после войны много было трагедий в связи с большим количеством взрывчатых веществ, оставленных немцами в земле. Отметим, что к ветеранам войны бывших членов команд Осоавиахима приравнивали только в начале 1990-х гг. Мы благодарны тем людям, кто очищал нашу землю от смертоносного оружия в послевоенные годы. Лучшая награда им – память и вечная благодарность потомков!

Литература.

1. Выставка «Возвращение к мирной жизни» Государственного архива Брестской области [Текст - электронный]. – URL : https://brestjust.gov.by/virtualnaya-vystavka-dokumentov-k-75-letiyu-pobedy-gosudarstvennyu-arkhiv-brestskoy-oblasti.php?clear_cache=Y. – (дата доступа: 11.04.2026).

2. Самович, А. Юность на минном поле. Участие молодежи в разминировании территории Беларуси в 1944–1946 гг. / А. Самович // Беларуская думка. - 2021. - № 10. - С. 72-80.

3. Памятники бойцам-разминерам, погибшим в г. Микашевичи [Текст - электронный]. – URL : <https://historyofwow.nicepage.io/минеры.htm>. - (дата доступа: 11.04.2026).

УДК677.07:7.05 (476.2)

КАЛАРЫСТЫКА І КАМПАЗІЦЫЯ ЎЗОРАЎ ТРАДЫЦЫЙНЫХ КАШУЛЬ І ТКАНЫХ ПЯАСОЎ ТЭКСТЫЛЬНЫХ ВЫРАБАЎ БАБРУЙСКАГА РЭГІЁНА

Крылова А.А.

Научный руководитель – Богдан А.А.

УО «Витебский государственный ордена Дружбы народов медицинский университет», г. Витебск, Республика Беларусь

Даследаванне прысвечана каларыстыцы і кампазіцыі ўзораў традыцыйных кашуль і тканых паясоў Бабруйскага рэгіёнаканца XIX – першай паловы XX ст. На аснове аналізу музейных экспанатаў і фотаздымкаў выяўлены асаблівасці арнаменту, колеравай гамы, тэхнік

вышыўкі і канструкцыйных элементаў. Адзначаецца прастата кампазіцыі, геаметрычны арнамент і адрозненні паміж святочнымі і будзённымі мівырабамі. **Ключавыя словы:** Бабруйскі рэгіён, кашуля, тканы пояс, вышыўка, тэхніка, каларыстыка, кампазіцыя, арнамент.

COLORISTICS AND COMPOSITION OF PATTERNS OF TRADITIONAL SHIRTS AND WOVEN BELTS AS A FEATURE OF TEXTILES OF THE BOBRUISK REGION

Krylova A.A.

Scientific supervisor - Bogdan A.A.

Vitebsk State Medical University, Vitebsk, Republic of Belarus

*The study is devoted to the coloristics and composition of patterns of traditional shirts and woven belts of the Bobruisk region of the late nineteenth and first half of the twentieth centuries. Based on the analysis of museum exhibits and photographs, the features of the ornament, color scheme, embroidery techniques and structural elements are revealed. The simplicity of the composition, geometric ornament and differences between festive and everyday products are noted. **Keywords:** Bobruisk region, shirt, woven belt, embroidery, technique, coloristics, composition, ornament.*

Уводзіны. Насённяшні дзень здабыта шмат цікавых звестак аб традыцыйных беларускіх паясах і кашулях. Разам з тым, застаецца шмат недаследаванага як у тэхналогіі вырабу, так і ў прыёмах мастацка-дэкаратыўнага аздаблення традыцыйнага тэкстылю. У гэтай рабоце разглядаюцца асаблівасці каларыстыкі і кампазіцыі ўзораў традыцыйных кашуль і тканых паясоў Бабруйскага рэгіёна.

Матэрыялы і метады даследаванняў. Матэрыяламі даследавання паслужылі навуковая літаратура па тэкстыльных вырабах, фонды Бабруйскага краязнаўчага музея (кашулі, паясы), фотаздымкі кашуль з вёсак Панкратавічы, Ступяні, Савічы, а таксама звесткі, атрыманыя ад інфармантаў. Выкарыстоўваліся агульныя (абагульненне фактаў і выяўленне агульных для сімволікі і традыцыйнага касцюма заканамернасцей, метады мадэліравання для стварэння схем для вышыўкі і ткацтва) і спецыяльна-навуковыя метады (інтэрв'ю, мастацтвазнаўчы аналіз).

Вынікі даследаванняў. Па выніках даследніцкай работы трэба адзначыць, што кашулі і паясы Бабруйшчыны вылучаюцца некаторымі асаблівасцямі сярод тэкстылю Беларусі. Кашулям уласцівы спалучэнне чырвонага і чорнага колеру, а паясам - чырвонага, белага, зялёнага і сіняга колераў. Для кампазіцыйнай будовы паясоў характэрны прастата і неперанасычанасць сімваламі, што з'яўляецца асаблівасцю строю Бабруйшчыны. Звычайна мясцовыя паясы былі сатканы на бердзечку

малюнкам, традыцыйным для ўсёй тэрыторыі Беларусі. Верагодней за ўсё, былі і вітыя, але з-за паўсядзённасці іх ужывання не дайшлі да нашых дзён.

А вось вышыўка на кашулях адрознівалася багаццем на святочных кашулях і сціпласцю на будзённых. Верагодна, менавіта гэта асаблівасць і давала магчымасць быць гарманічным строю. Традыцыйна вышывалася рукавы і палік. На святочных кашулях вышыўка на паліку займала ад нутрэцюю частку дэталі. Такіж малюнак паўтараўся і на верхняй частцы рукавоў. Кашулям Бабруйскага рэгіёна ўласцівы геаметрычны малюнак, звычайна – гэта ромбы абозоркі. Рукаў і палікі вышыты спосабам «процяг».

У ходзе аналізу фотаздымкаў было заўважана, што на многіх кашулях Бабруйскага рэгіёна прысутнічае вышыўка так званых «ражкоў». Па нізу асноўнага малюнка на рукавах яны вышываліся часцей «крыжыкам» па тры комплексы з трохз орачак, элементам, падобным на знак «дзеці». І зроблена гэта спосабам «крыжык». Гэта асаблівасць назіраецца амаль ва ўсіх кашулях, што не заўважана было ў кашулях другіх рэгіёнаў. Назіраецца цікавае спалучэнне тэхнік на кашулях. Напрыклад, на адной кашулі: зубчыкі, арнамент верха рукава і паліка вышыты крыжыкам, а манжэта – ці то процягам, ці то тканайбранаю тэхнікай. У аздабленні манжэты выкарыстоўваецца 3 віды дэкаратыўных швоў, адзін з іх – крыжыкам. Гэта сведчыць пра багатае выкарыстанне ў рэгіёнетэхнік і майстэрства жанчын.

Немагчыма было не заўважыць яшчэ адну асаблівасць мясцовых кашуль: мохрыкі на рукавах (а не манжэты). Такія ж мохрыкі сустракаліся і на фартушках.

Заклучэнне. У ходзе работы планавалася даследаваць семантыку вышыўкі і ткацтва мясцовых кашуль. Але гэта ўдалося не ў поўнай меры, бо ў час папярэдняга фондаў Бабруйскага краязнаўчага музея дадзеная інфармацыя не збіралася супрацоўнікамі музея, а сёння «расчытаць» малюнкi толькі па літаратуры не будзе навукова даказальным. Аднак можна упэўненасцю адзначыць, што малюнкi паясоў і вышываных кашуль у многім маюць падабенства (рамбічнасць, паўтор, чырвоны колер, аздабленне па краях, знакі «сонца», Ярылы).

Літаратура.

1. Бялявіна, В. М. Жаночы касцюм на Беларусі / В. М. Бялявіна, Л. В. Ракава. – Мінск : Беларусь, 2007. – 351 с.
2. Кацар, М. С. Белорусский орнамент. Ткачество. Вышивка / М. С. Кацар. – Мінск : БелЭн., 1996. – 208 с.
3. Лобачевская, О. А. Белорусский народный костюм: крой, вышивка и декоративные швы / О. А. Лобачевская, З. И. Зимина. – Минск : Беларуская навука, 2009. – 279 с.
4. Ляшкевіч, А. І. Мастацка-кампазіцыйная сістэма і сімвалічныя функцыі традыцыйнага строю Бярэзінска-Клічаўскага рэгіёна: дыс. А.І. Ляшкевіч магістрант : 2014 / А. І. Ляшкевіч. – Мінск, 2014. – 94 с.
5. Селівончык, В. І. Беларускія народныя паясы : тэхнікі вырабу, арнамент / В. І. Селівончык. – Мінск : Беларуская навука, 2014. – 303 с.